

GAZDASÁGI KÉPZÉSBEN RÉSZTVEVŐ MAGYAR ÉS NEMZETKÖZI HALLGATÓK OKTATÁSÁNAK TAPASZTALATAI

Tóth Eszter – Horváthné Kovács Bernadett – Szőke Brigitta

Összefoglalás

Évek óta, főként a Stipendium Hungaricum 2013-ban történő bevezetését követően, egyre nő Magyarországon a nemzetközi hallgatók létszáma. Ez a tény is indokolja, hogy külön is foglalkozni kell a nemzetközi hallgatók oktatásával és oktatási hátterével. A nemzetközi hallgatók vizsgálata mellett természetesen a magyar hallgatók oktatása is górcső alá kerül, a két csoport összehasonlítása: az egyezőségek és a különbségek feltárása a fő célunk. Az empirikus eredmények alapot szolgáltatnak a későbbi kérdőíves felmérés kialakításához.

Jelen tanulmányunk egy kutatás kezdetének prologusa és megalapozása. A kutatás jelen mozzanatában be kívánjuk mutatni, hogy a MATE Károly Róbert Campusának főiskolai és egyetemi szakjain tanuló, nappali tagozatos magyar és a nemzetközi hallgatók oktatásának tekintetében milyen különbségeket tapasztaltak a szerzők több területen, például a motivációjukban, az órákra és a dolgozatokra való felkészülésükben stb. A mostani empirikus tényfeltárást kutatásunk első lépése, a továbbiakban kérdőívre és mélyinterjúra alapozzuk feltevéseink igazolását vagy elvetését.

Kulcsszavak: nemzetközi hallgatók, tapasztalati megfigyelés, oktatás

JEL: A23

EXPERIENCES OF EDUCATION OF HUNGARIAN AND INTERNATIONAL STUDENTS PARTICIPATING IN ECONOMIC TRAINING

Abstract

The number of international students in Hungary has been increasing for years, especially since the introduction of the Stipendium Hungaricum in 2013. This fact also justifies the need to deal separately with the education and educational background of international students. In addition to the examination of the international students, the education of Hungarian students is also in focus, our main goal is to compare the two groups: to explore the similarities and differences. The empirical results provide a basis for the subsequent questionnaire survey.

Our present study is the prologue and foundation of the beginning of a research. In the current phase of the research, we would like to present the differences in the education of full-time Hungarian and international students studying in Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Károly Róbert Campus the college and university courses in several areas, such as their motivation, our preparation for classes and theses, etc. The current empirical fact-finding is the first step of our research, from now on we will base the verification or rejection of our assumptions on a questionnaire and an in-depth interview.

Keywords: students, observation, education

JEL: A23

Bevezetés

A felsőoktatás nemzetköziesedése

Lannert (2018) a vezetői összefoglalójában azt írja, hogy a felsőoktatás nemzetköziesedése világszerte zajló, dinamikus folyamat, amelynek kereteit és határait nehéz meghatározni. Véleménye szerint általában a felsőoktatási nemzetköziesedést a hallgatói mobilitással és az idegen nyelvű képzésekkel aposztrofálják, pedig a szerző szerint ennél azért többet jelent.

Derényi (2014) két tényezőt jelöl meg tanulmányában az európai felsőoktatás nemzetköziesedésének okaként. Az egyik az Unió társadalompolitikai programjában szereplő európai közösség építéséhez kapcsolódik, a másik pedig a (munkaerő)piac igényeit szolgálja, hiszen a cégeknek szükségük és igényük van egy globális toborzási bázisra. Az előbb említett társadalompolitikai közösség-építés céljait szolgálja az Erasmus+, amely Uniós finanszírozású program. Magyarország a keleti és a déli nyitás érdekében indította a Stipendium Hungaricum programot 2013-ban, amely a hazai felsőoktatás nemzetköziesítését támogatja.

Derényi (2018) cikkében kifejti, hogy a nemzetköziesítés hajtóereje a piac, hiszen egyre nagyobb szerepet kap a „tudás és tanulás társadalom”, melynek értelmében az egész életet átfogó és minden területre kiterjedő tanulás alapvetővé vált a környezeti változásokhoz való alkalmazkodás sikere érdekében. A felsőoktatásban képzett munkaerő megszerzése iránt egyre nagyobb a verseny, s már nem csak a nyugati világ tekintetében, hanem a dél-kelet ázsiai és a dél-amerikai gazdaság is igényli a magas szintű képzettséget és tudást.

És végül, de nem utolsó sorban, ahogyan Baranyi et al. (2022) tudományos szakkikkükben is rávilágítottak, hogy a covid időszakában és utána „a gazdaság nem állhatott le, lassan, de kialakultak azok a megoldások melyek megmutatták miként lehet ilyen környezetben is dolgozni, tanulni és egyáltalán létezni. Az új helyzet újra ráirányította a figyelmet a pénzügyi tudatosságra, a háztartások pénzügyi helyzetére, hisz voltak ágazatok többek között a turizmus és vendéglátás területe, mely szinte néhány hónap leforgása alatt működésképtelenné vált...”. Ez a helyzet a felsőoktatási gyakorlat működésére is negatívan hatott, mind a hazai mind a nemzetközi hallgatók oktatását tekintve. A világiárvány okozta különleges helyzet felhívta a figyelmet arra, hogy az oktatási módszereink fejlesztését nemcsak az önkényes belső igények motiválják, hanem külső, előre nem látható tényezők is erőteljesen befolyásolhatják. Ezekre a külső tényezőkre felelősségteljesen reagálnia kell a felsőoktatásnak. Kálmán (2022) véleményével egyetértve, nem elegendő az átadandó ismeretek körét a hallgatók igényeihez és az elvárt kimeneteli követelményekhez igazítani, sokkal inkább olyan módszerek kialakítására van szükség, amelyek megtanítják és felkészítik a tanulókat a megszerzett tudásuk gyakorlati alkalmazására. „A digitális készségekkel rendelkező generáció pénzügyi kultúrája úgy formálható, ha figyelembe vesszük a generáció jellemzőit, és az IKT eszközök használatát beépítjük a tanítás-tanulás folyamatába.” (Szőke – Tóth, 2023; 68. p.)

Oktatási módszerek– a hallgatókkal való találkozás színtere

SKOLL (2020a) szerint az oktatási módszereket többféleképpen lehet kategorizálni.

Az oktatási módszer aszerint, hogy kik vesznek részt benne, a következők lehetnek:

- az oktató munkáján alapuló, például előadás,
- a hallgató munkáján alapuló, például kiselőadás, valamint
- az oktató és a hallgató közös munkáján alapuló, például vita.

Másik oktatási módszer aszerint, hogy milyen szerepe van az oktatás folyamatában, lehetnek a következők:

- új ismereteket átadó,
- képességeket oktató,
- rendszerezést segítő és
- szemléletformáló módszerek.

A harmadikféle oktatási módszer az információ típusa szerint lehet:

- szóbeli,
- szemléltetett és
- informatikai eszközöket alkalmazó módszerek.

Az oktatás logikai iránya szerinti csoportosítás szerinti módszerek lehetnek:

- deduktív megközelítés (egészből a részbe) és
- induktív megközelítés (részből az egészbe).

A tanulási munka irányításának szempontjai alapján a következő oktatási módszereket különböztetjük meg:

- hallgatói dominanciájú,
- oktatói dominanciájú, valamint
- oktató és hallgató kooperatív módszerek.

SKOLL (2020b) szerint nem szabad csak jelenléti vagy csak on-line oktatásban gondolkozni. Aki kizárja az informatikai technológiát az alkalmazott oktatási módszerei közül, az feladja, hogy a tanulási folyamatot hatékonyabbá tegye és a fiatalok figyelmét felkeltse a tananyag és annak megtanulása iránt. Aki azonban az informatikai megoldások kizárólagosságát hirdeti, az elfelejti, hogy az ember társas lény és szüksége mutatkozik a hallgatótársakkal és az oktatókkal való kommunikációra. Kijelentették, hogy a kevert (blended) képzéseket alkalmazzák az oktatásaik során és a sikerük titkát abban fogalmazták meg, hogy meg tudják válogatni, hogy melyik ismeret átadására melyik eszköz a leghatékonyabb.

A magyarországi felsőoktatásban hallgatói jogviszonnal rendelkező magyar és nemzetközi hallgatók jelentősége

Magyarországon a 2022/2023-as tanév előzetes adatai alapján 1.852 ezren vesznek részt a köznevelés, a szakképzés és a felsőoktatás különböző szintű képzéseiben. A KSH (2023) közlése alapján a 2021/2022-es tanévhez képest a felsőoktatási hallgatók létszáma csökkent kicsivel több, mint 3,5 ezer fővel, de a létszám nem csökkent a 2020/2021-es tanév létszáma alá, ezt is szemlélteti az 1. táblázat.

1. táblázat: A 2020/2021-es, a 2021/2022-es és a 2022/2023-as tanév felsőoktatás-statisztikai adatai

Tanév		2020/2021		2021/2022		2022/2023	
		fő	%	fő	%	fő	%
Hallgató az összes képzésben*	létszám	287.867	100,00	293.566	100,00	289.991	100,00
	ebből külföldi	38.061	13,22	40.292	13,73	41.730	14,39
	létszám	204.819	100,00	207.262	100,00	207.362	100,00

Hallgató a nappali képzésben	ebből külföldi	35.635	17,40	37.970	18,32	39.386	18,99
-------------------------------------	-----------------------	--------	-------	--------	-------	--------	-------

*=Felsőoktatási szakképzés, Felsőfokú alapképzés, Felsőfokú mesterképzés, Osztatlan képzés, Szakirányú továbbképzés, Doktori (PhD, DLA) képzés

Forrás: KSH 2020, KSH 2021, KSH, 2022

A felsőoktatás nappali képzéseiben tanuló hallgatók létszáma a vizsgált évek tekintetében nőtt, a 2022/2023-as és a 2021/2022-es tanévekben meghaladta a 207 ezer főt. (KSH 2020) (KSH 2021) (KSH 2022)

Ahogy az 1. táblázat is szemlélteti, a külföldi hallgatók létszáma, valamint az összes hallgatói létszám arányában is lassan növekedést mutat, csaknem minden hetedik hallgató külföldi a vizsgált három tanévben. A nemzetközi hallgatók eltérő kulturális háttere, tanulási szokásaik és növekvő létszámuk bizonyítja, hogy a velük kapcsolatos oktatási tapasztalatok összegyűjtésére, a tapasztalatok elemzésére épülő további kutatásokra szükség van. A vizsgálatok egyik dimenziója lehet az általunk tapasztalt és kutatott oktatási különbségek a magyar és külföldi hallgatók között.

Anyag és módszer

Kutatásunk anyaga

A Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem (MATE) hazai és nemzetközi hallgatói létszámát a 2. táblázat szemlélteti. A 2. táblázatban szereplő hallgatói létszám nem vett teljes egészében részt a kutatásban, a számokkal csupán azt kívánjuk szemléltetni, hogy a MATE-n jelentős számú magyar és külföldi hallgató tanul.

2. táblázat: A 2020/2021-es, a 2021/2022-es és a 2022/2023-as tanév felsőoktatás-statisztikai adatai a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetemen

Tanév		2020/2021		2021/2022		2022/2023	
		fő	%	fő	%	fő	%
Hallgató az összes képzésben*	létszám	13.359	100,00	12.191	100,00	11.129	100,00
	ebből külföldi	1.886	14,12	1.828	14,99	1.717	15,43
Hallgató a nappali képzésben	létszám	7.784	100,00	7.067	100,00	6.492	100,00
	ebből külföldi	1.391	17,87	1.446	20,46	1.337	20,59

*=Felsőoktatási szakképzés, Felsőfokú alapképzés, Felsőfokú mesterképzés, Osztatlan képzés, Szakirányú továbbképzés, Doktori (PhD, DLA) képzés

Forrás: dari.oktatas.hu, 2023 (Felsőoktatási Információs Rendszer); MATE 2020, MATE 2021, MATE 2022 adatbázisok

A 2. táblázat adatai alapján látható, hogy a magyar és a külföldi hallgatók létszáma is csökkenő tendenciát mutat a vizsgált időszak tekintetében. Ugyanakkor az intézményben strukturális átrendeződés tapasztalható; a külföldi hallgatók részaránya növekszik (ez a megfigyelt növekvő tendencia összhangban áll a MATE stratégiai céljaival is!), ezért is fontos foglalkoznunk az oktatásuk gyakorlati különbözőségeivel és egyezőségeivel. Kutatási eredményeink alapján rávilágíthatunk jó gyakorlatokra, felhívhatjuk az oktatók figyelmét a módszertani fejlesztés szükségességére és igazolhatjuk, hogy a változás és változtatás a felsőoktatás minőségi és mennyiségi mutatóinak javítása érdekében hat.

Jelenlegi – figyelemfelkeltő – **kutatásunk** a MATE Károly Róbert Campusán zajlott le 2020-2023 között. Ezen időszakban a magyar és nemzetközi hallgatók nappali és levelező tagozatos, magyar és angol nyelvű, jelenléti és on-line csoportjait figyeltük meg (a szerzők) a következő ismeretkörök tekintetében: számviteli, pénzügy, statisztika és elemzés.

Kutatásunk módszere

Jelen cikk a kutatásunk empirikus, azaz a tapasztalatainkra alapozott megállapításainkat tartalmazza. „A kutatási módszerekre úgy tekinthetünk, mint szabályok és eljárások, valamint a „problémák megoldásához közelebb vivő eszközök vagy módszerek”. (Ghauri – Gronhaug, 2011; 42.p.) Az empirikus vizsgálatban részt vett munkatársak a MATE Károly Róbert Campus üzleti tanulmányokat folytató magyar és nemzetközi hallgatóinak oktatói. Közvetlen kapcsolatban állnak a hallgatókkal, tapasztalataikat egy vagy több tantárgy több féléves oktatása során gyűjtötték össze. Az oktatók megfigyelésén alapuló módszer véleményünk szerint a téma empirikus megközelítésében alapvető fontosságú, hiszen ki tudná jobban nálunk, gyakorló oktatóknál, hogy milyen módszereket tartunk hatékonynak és melyeket kell, hogy elvessünk a munkánk során. Meg kell azonban jegyezni, hogy nem csupán a magyar és a nemzetközi hallgatók között lehetünk felkülönözőségeket, hanem a magyar hallgatók csoportja sem egységes, különbségeket figyelhetünk meg a képzés szintje, munkarendje, illetve ismeretkörök között is. Természetesen a jó gyakorlatok, az oktatás és számonkérés módszertana eltér.

ANONIM (2020) által írt tanulmányban az információt önálló értéként mutatja fel, s mint ilyen, az információ megszerzése, valamint annak megszerzési formája is fontossá válik. A tanulmányban a kvantitatív és a kvalitatív megközelítésű kutatási módszerek előnyeiről és hátrányairól szól. A kvalitatív megközelítés fő célja nem az általános érvényű megállapítások feltárása, hanem azok, amik ezek mögött meghúzódhatnak, esetlegesen jelentős hányadot képviselve a nagy egészen belül. A kvalitatív módszer előnyeként említi, hogy komolyabb és mélyebb összefüggéseket lehet feltárni, valamint specifikus helyzeteket lehet górcső alá venni. A szerző ezen utóbbi kijelentésével teljes mértékben egyetértünk, hiszen így elkerülhetjük az általunk „átlag csapdája”-nak nevezett jelenséget és a mélyebb összefüggések ok-okozatát is feltárhatjuk.

A kvalitatív módszerek leggyakoribb formája az interjú vizsgálatok, de mi nem csupán ezt alkalmaztuk, hanem a megfigyeléssel egybekötött interjú vizsgálatot.

A kvalitatív kutatás számunkra legnagyobb előnye, hogy bensőségesebb légkörrel a megfigyelt jelenséget mélyebben megismerhetjük. Hátrányként pedig legfőbbképpen az esetleges szubjektivitást említenénk meg, valamint azt, hogy kevesebb számszerű adat lévén a statisztikai módszerek alkalmazása szűkös.

Mayer (2016) cikke alapján a kvalitatív kutatás feltáró jellegű módszer, melyben nincsen számszerű output, hiszen ez egy minőségi módszer, melynek egyik fajtája a megfigyelés, melyet kutatásunk kezdetekor használtunk, így jelen tanulmányunkban is.

Eredmények

A kutatásunk a gazdasági képzésben lévő magyar és a nemzetközi hallgatók oktatásának különbözőségéről és természetesen egyezőségéről szól. Az összehasonlítás szempontrendszere az oktatáshoz való általános hozzáállást és specifikusan a tanóra rendtartásával, illetve számonkérésekkel összefüggő eredményességet befolyásoló tényezők. A szempontrendszerre adott válaszok összegzése, a változatosságok feltárása alapul szolgál a későbbi kutatási kérdőív összeállításához.

Összességében elmondható, hogy a tapasztalataink nem egyénekre, hanem csoportokra vonatkoznak, azaz az átlagot képviselik. Minden csoportban vannak kiugró esetek, ezeket a kutatás iránya miatt kitisztítjuk, s az átlagos tényekre kívánjuk alapozni kutatásunkat.

A következtetéseinket a 2020-2023-as években szerzett tapasztalatainkra alapozzuk.

A 3. táblázat a tapasztalatainkat mutatja (még a kérdőíves kutatás és a mélyinterjúk megvalósítása előtt).

3. táblázat: A MATE nappali tagozatos, magyar és nemzetközi hallgató körében végzett empirikus kutatás eredményei - különbözőségek

Témakörök	Magyar hallgatók (nappali tagozat)	Nemzetközi hallgatók (nappali tagozat)
Oktatási módszerek	Azonosak, de... Anyanyelvet használunk Szakmai szókincs anyanyelven	Azonosak, de... Idegen (általában nem anya-) nyelv használata, mind az adó mind a fogadó fél esetében Szakmai szókincs idegen nyelven
Pontosság, köszönés, elköszönés (udvariassági formulák)	Pontosak Ritkák a késések Előre értesítenek A Hallgatók többsége köszön az óra elején és a végén is Ritkán, de megköszönik az órát	Ázsiai Hallgatók: - pontosak - elnézést kérnek a késésért Afrikai és Arab Hallgatók: - órakezdés lazán kezelése - nem tartják problémának a késést Minden Hallgató köszön Szinte kivétel nélkül minden Hallgató megköszöni az órát
Motiváció	Egyedi motiváció (nincsen kiemelkedő globális tényező)	Európai diploma megszerzése Európába történő letelepedés előkészítése
Feladatok (egyéni előadás, prezentáció készítése), házi feladat, számonkérés, felkészülés a számonkérésre	Nehezen lehet egyéni feladatra rávenni Nem tudják értelmezni a házi feladatot, általában nem készítik el Felkészületlenül is megírják a dolgozatot, kérdeznek a megírás alatt	Nagyon szeretnek egyéni feladatot készíteni A házi feladat természetes, igény is van rá Alaposabban felkészülnek, nem kérdeznek
Eredmények, érdemjegyek (félévközi, félév végi)	Nem minden esetben számít a jó eredmény	Mindenki jeles érdemjegyet szeretne
Érdeklődés	Tanórán kicsi az érdeklődés (látszólagosan)	Tanórán nagyon érdeklődők

Forrás: a tanulmány szerzőinek empirikus kutatása

Oktatási módszerek – nyelvi nehézségek

Az oktatási módszereink azonosak a hazai és a nemzetközi hallgatóknak tartott tanóráinkon, azonban nem minden módszer azonos hatékonyságú. A nemzetközi hallgatóknak a nyelvi megértéssel is meg kell „küzdniük”, hiszen többségében nem az anyanyelvükön hallgatják a tananyagot. A másik oldalon, nekünk oktatóknak is idegen nyelven kell oktatnunk, amiben - az esetleges nyelvi nehézségek mellett – a szókincs szűkössége okozhat problémát, nem mindenki bír olyan szókincs-csel, mint a saját anyanyelvén.

Nehézséget okozhat továbbá a szakszavak pontos lefordítása, és az idegen nyelvi környezetbe helyezése. Erre kiváló példa az amortizáció kifejezés a számvitelben. Magyarországon az amortizáció vagy az értékcsökkenés kifejezést használjuk akár immateriális javakról, akár tárgyi eszközökről legyen szó. Angol szövegkörnyezetben az immateriális javakra (amortization) és a tárgyi eszközökre (depreciation) különböző kifejezést használnak (általában, mert ez sem teljesen egységes).

Pontosság, köszönés, elköszönés

A magyar hallgatók nagyon ritkán késnek, akkor is elnézést kérnek. Ha nem jönnek órára, akkor többségében írnak erről egy tájékoztató e-mailt.

Az ázsiai országokból érkezett hallgatók nagyon pontosak, s ha mégis késnek, akkor „sűrű” elnézést kérnek ezért. Az afrikai és arab országokból érkezett hallgatók lazábban kezelik a pontos órakezdést, gyakori a 10-15 perces késés és nem igazán kérnek elnézést, természetesnek tűnik ez a fajta szokás.

A magyar anyanyelvű hallgatók többsége befelé és óráról kifelé is köszön, s ritkán az óra végén megköszönik az órát.

A külföldi hallgatók mindig köszönnek, órára jövet és a tanóra végeztével, a „teacher” és a „professor” kifejezéseket is beletéve a köszönési formulába. A legtöbb hallgató megköszöni az óra végén a munkát, ami nagyon udvarias véleményünk szerint (és először nagyon meglepő!).

Motiváció

Nagyon érdekes, kulcsfontosságú és mindenkit érdeklő kérdés a motiváció kérdése.

Minden hallgató egyedi motivációval érkezik, a jövőben elkészített kérdőíves kutatásunk alapját ez a kérdéskör fogja képezni. A motiváció feltérképezése kiemelkedően fontos tényező az Egyetemünk indított és indítandó szakok létjogosultságának megállapításában is.

A nemzetközi hallgatók motivációja sem teljesen ismert, de globális tényezők megállapíthatóak: európai diplomát szeretnének szerezni, mert a saját országuk munkaerőpiacán nagyon nagy előnybe kerülnek. Ennek birtokában többen Európába szeretnének letelepedni, a legtöbben közülük Magyarországtól nyugatra mennének.

Feladatok (egyéni előadás, prezentáció készítése), házi feladat, számonkérés, felkészülés a számonkérésre

A magyar hallgatókat nagyon nehezen lehet előadás/prezentáció készítésére bírni. Vannak lelke-sebb hallgatók, de összességében inkább a háttérben maradnak, és nehezen mernek kitűnni az átlagos hozzáállási attitűdből. Gyakori, hogy a prezentáció színvonala nem megfelelő, látszódik, hogy nem fordított energiát és időt az elkészítésére.

A külföldi hallgatók ezzel szemben nagyon szeretnek előadást/prezentációt tartani. A téma lehet bármi, sokszor önként jelentkeznek az elkészítésére és minőségi munkát végeznek. Kifejezetten azokat a prezentációkat szeretik, amelyben a saját országuk aspektusából tudják bemutatni a prezentáció tárgyát. Kifejezetten kiváló előadások szoktak születni, nagyon figyelnek a részletekre, s

csoportos feladat esetében is mindenki egyformán kiveszi a részét az elkészítésben és a prezentáció megtartásában is.

A házi feladat kérdése érdekes. A magyar hallgatók nem igazán tudják értelmezni, hogy a felsőoktatásban házi feladat van. Ha adunk is ritkán otthon megoldandó feladatot, azt a hallgatók kis százaléka készíti el. A házi feladat ellenőrzését nem igényelnék, a táblánál végzett saját munkát kifejezetten nem szeretik.

A külföldi hallgató esetében azonban a házi feladat teljesen természetes, gyakorlatilag mindenki megcsinálja. Sőt, több esetben tapasztaltuk, hogy kérik, igénylik a házi feladat, az otthon elvégezhető gyakorló feladat kiadását. A feladat ellenőrzésében szervesen részt vesznek, nem gond számukra a táblánál végzett munka, sőt, ők maguk ajánlják fel.

A dolgozat megírásán a magyar hallgatók pontosan megjelennek, általában akkor is megírják a dolgozatot, ha nem sikerült teljes mértékben felkészülniük. A dolgozatírás közben előszeretettel kérdeznek, ha egy kis támogatás kell (természetesen ez tantárgy-függő, illetve tanár-függő, hogy lehetővé teszi-e a dolgozatírás során a támogató kérdést-választ vagy sem).

A külföldi hallgatók dolgozatírás esetén pontosabban megjelennek az órán, nem késnek túl sokat, megírják a dolgozatot. Nem kérdeznek a dolgozatírás közben, vagy sokkal ritkábban, mint a magyar hallgatók. Tapasztalataink szerint alaposabban felkészülnek a dolgozatírásra, mint magyar társaik, mert nincsen a tudatukban az esetleges javítás vagy újírás lehetősége.

Eredmények, érdemjegyek

A magyar hallgatók szeretik a jónak számító érdemjegyeket, azonban, ha egy tantárgyat nem szeretnek vagy nem értenek, akkor ott a cél az elégséges.

A külföldi hallgatók ebben teljesen különböznek a magyar hallgatóktól. Mindenki - kivétel nélkül -, mindenki jeles érdemjegyet szeretne kapni. Nem találkoztunk még kivétellel! A jeles érdemjegyért azonban „harcolnak”, különféle eszközökkel. Ezen eszközök között van a kemény munka, többletmunka vállalása, de benne van a könyörgés is, mellyel az oktató „szívére” akar hatni.

Érdeklődés

A magyar hallgatók közül nagyon kevés hallgató érdeklődik az órán vagy órán kívül a tantárgy iránt. Általában az idősebb vagy már dolgozó hallgatók mutatnak nagyobb érdeklődést. Ez utóbbiakra mi oktatók mindig „lecsapunk” és természetesen az érdeklődés irányába tereljük a témát, hiszen ez már általában „gyakorlati terep”.

A külföldi hallgatók kifejezetten nagyon érdeklődők. Amit nem értenek a tanórán, azt ott rögtön a tanórán vagy az oktatótól vagy valamelyik ügyesebb csoporttársuktól megkérdézik. Mernek kérdezni! A tananyag meg nem értése nyelvi akadályokon is múlhat, így az óra közbeni segítő kommunikáció kifejezetten jól jöhet. Kiváló példa erre a kiejtés. Volt olyan hallgató, aki angolul beszélt bár, de a kiejtése miatt nem értette az oktató, ezért az órán angolt angolra fordítottak a hallgatók – ez egy igen érdekes és nem egyedi eset volt, erre is fel kell készülni az idegen nyelvű oktatás során.

Követtetések és javaslatok

Tanulmányunk megírása során az alábbi **következtetésekre** jutottunk a vizsgált oktatási tantermi és tantermen kívüli tapasztalatokat illetően:

- Az **oktatási rendszer különbözősége** nagyon erősen érződik a magyar és a külföldi hallgatók oktatása során. A külföldi hallgatók gyorsabban feltalálják magukat, jobban alkalmazkodnak a változáshoz, szívesebben készítenek önálló feladatokat, előszeretettel gyakorolnak házi feladattal. Nyilvánvalóan nekik, a hazájuktól távol, több szabadidejük van ezek elvégzésére. A külföldi hallgatók jelentős része munkát is vállal, de ez mellett „csak” a tanulásra kell koncentrálniuk.
- A **kulturális különbségek** is érződnek a különböző csoportokban. Az udvariassági formulák nem azonosak a magyar hallgatóknál tapasztaltakkal, sőt, a külföldi csoportokban több náció is találkozhat egymással, ahol érezhető, hogy vannak súrlódások, legtöbbször a félreértések miatt. Példa erre, a korábbiakban már említett - „segítség egy ügyesebb diáktárstól óra közben” - eset, amikor az arab diákok egymás között francia és arab nyelven magyaráztak egymásnak, röviden, egy-két mondatban, órákban a tananyagot (az oktatónak segítve ezzel). Ezt az egyik afrikai hallgató sérelmezte és kifejezte azon véleményét, hogy udvariatlanság az óra közben beszélgetni, mikor a tanár beszél. És ekkor jön az oktató felelőssége: fel kell oldani a feszültséget, ami nem könnyű, hiszen senkit sem lehet megsérteni.
- Fontos szerepe van a külföldi hallgatók esetében az **öntudatnak**, a **nacionalista érzéseknek**. Kifejezetten szeretik, ha egy oktató érdeklődik az országuk iránt – szeretnek magukról és a szokásaikról beszélni. A magyar hallgatók zárkózottabbak, nehezen nyílnak meg, az öntudatot titkolják.
- Meg kell említeni, hogy a külföldi hallgatóknak muszáj **önállónak** lenniük, hiszen egy idegen országban kell élniük, annak szabályait megismerniük és betartaniuk. Ha szorult helyzetbe kerülnek, önállóan, gyakorlatilag segítség nélkül kell boldogulniuk. Ez végett is jobban felnőnek ahhoz az felsőoktatási tanulmányok során tapasztalt elváráshoz, hogy önállóan kell feladatokat megoldaniuk. S ha már kényszerűen megtanulják ezt, akkor megtanulják szeretni is ezeket, hiszen szabadságot és irányítási lehetőséget adnak ezek a munkák.
- A **személyes tényezőkkel** is fontos foglalkozni, górcső alá venni a témánk alaposabb vizsgálatához. A külföldi hallgatókról általánosságban elmondható, valamint van, amikor a magyar hallgatókról is, hogy csak saját magukra számíthatnak, nincsen támogató környezetük, vagyis nem a klasszikus támogatási környezetben élnek. Nincsen közvetlen családi támogatás a mindennapokban. A jólétük és jóllétük a barátokon (is) múlik, ezért a személyes kapcsolatok kiépítése elkerülhetetlen. Ezzel is előnyt szereznek a magyar hallgatókkal szemben, aki csak később jönnek rá, hogy a kapcsolati tőke milyen előnyökkel jár, de annak kiépítése nem könnyű munka. A külföldi hallgatók sokszor azt érzik, hogy az őket oktatók az itteni családjuk, mert tulajdonképpen így is van, de a határokat mindig ki kell jelölni, különben a kulturális és egyéb különbözőségek félreértésekre adhatnak okot.

A tanulmányunk megírása során a következő **javaslatokat** foglalmaztuk meg:

- Az oktatási módszerek – nyelvi nehézségek tekintetében: az oktatási módszerek hatékonyságát és eredményességét mélyinterjúval felméréssel kívánjuk megvalósítani a jövőben.
- A pontossági, udvariassági formulák tekintetében: mint ahogyan sok minden mással kapcsolatosan, a példamutatás a legcélravezetőbb, külföldi hallgatók esetében pedig azokok feltárása lehet hatékony.

- A motiváció tekintetében: a motivációval kapcsolatos valós tények feltárása végett kérdőíves felmérés készítésére készülünk, ezt megvalósítandó célként fogalmaztuk meg magunknak.
- Az önálló feladatok, házi feladat, számonkérés tekintetében: a tantárgyi követelményrendszerbe beépítve, az első tanórán tudatosítva a hallgatók körében az önálló munka célját és hasznosságát.
- Az eredmények, érdemjegyek tekintetében: olyan követelmények felállítása javasolt, ami teljesíthető. A követelmények tisztázása, körvonalazása kiemelkedően fontos és természetesen a jó példa ismét: a számonkérésen legyen legalább egy hallgató, aki jeles érdemjegyre írja a dolgozatát, hogy a hallgatótársai szembesüljenek azzal, hogy meg lehet írni jelesre, „csak” tanulni kell.
- Az érdeklődés tekintetében: ez az a pont, amely véleményünk szerint szinte csak az oktatókon múlik. A világ változik és halad, követni kell ezt a hullámot nekünk oktatóknak is, újabb és újabb oktatási módszer kitalálva. Fontos még az a képesség, hogy az oktató alkalmazkodni tudjon a hallgató csoporthoz, mert nem mindenhol ugyan az a cél és a motiváció.

A szerzőként saját magunknak a következő **további megvalósítandó célokat** fogalmaztuk meg:

- A hallgatók körében végzett **kérdőíves felmérés** szükségessége a következő területek pontos és részletes feltárására:
 - hallgatók oktatással kapcsolatos elvárásai,
 - az egyéni hallgatói célok és
 - a hallgatói motiváció.
- **Mélyinterjú**s felmérés a hallgatók körében, az oktatók által alkalmazott oktatási módszerek hatékonyságának és eredményességének megméréstetése érdekében.

Hivatkozott források

Anonim (2020): Kutatási módszerek, melyek jól hasznosíthatóak a tanulmányaid során. <https://mersz.hu/blog/kutatasi-modszerek/> (Letöltve: 2023.03.08.)

Baranyi A. – Csernák J. – Csiszárík-Kocsir Á. (2022): Elvárások a pénzügyi oktatás terén egy primer kutatás tükrében. *Acta Carolus Robertus*, 12(1), 11–22. (2022) <https://doi.org/10.33032/acr.2854>

Derényi A. (2014): A felsőoktatás nemzetköziesítése: globális pillanatkép. In: *A mozgás tere. A magyar felsőoktatás és a nemzetközi mobilitási folyamatok*. Campus Hungary 2014. Veroszta Zs. (szerk.). Budapest, Balassi Intézet

Derényi A. (2018): Pillanatkép a felsőoktatás nemzetköziesedéséről. <https://ofi.oh.gov.hu/publikacio/pillanatkép-felsőoktatás-nemzetköziesedéséről> (Letöltve: 2023.01.07.)

Fekete Zs. (szerk.) – Szél D. (szerk.) (2015): *A felsőoktatás nemzetköziesítése. Kézikönyv a felsőoktatási intézmények nemzetközi vezetői és koordinátorai számára*. Budapest, Tempus Közalapítvány 146 p. ISBN: 978-615-5319-21-1

Felsőoktatási Információs Rendszer, <https://dari.oktatás.hu/>, 2023 (Letöltve: 2023.03.21.)

Ghuri P. – Gronhaug K. (2011): *Kutatásmódszertan az üzleti tanulmányokban*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 294. p.

Kálmán B. (2022): Összehasonlító vizsgálat – A Covid19 válság hatása egyetemi hallgatók pénzügyi műveltségére, Doktori (PhD) értekezés, Gödöllő, 180 p. <https://doi.org/10.54598/002040>

KSH (2020): Felsőoktatási Információs Rendszer (FIR), Oktatási adatok, 2020/2021 (előzetes adatok): <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/oktat/oktatas2021e/index.html> (Letöltve: 2023.01.07.)

KSH (2021): Innovációs és Technológiai Minisztérium (FIR-OSAP), Oktatási adatok, 2021/2022 (előzetes adatok): <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/oktat/oktatas2122e/index.html> (Letöltve: 2023.01.07.)

KSH (2022): Kulturális és Innovációs Minisztérium (FIR-OSAP), Oktatási adatok, 2022/2023 (előzetes adatok): <https://www.ksh.hu/s/kiadvanyok/oktatasi-adatok-2022-2023-elozetes-adatok/index.html> (Letöltve: 2023.01.07.)

Lannert J. (2018): Nemzetközi hallgatók a hazai felsőoktatási intézményekben. Vezetői összefoglaló. Budapest, Tempus Közalapítvány 31 p. ISBN 978-615-5319-54-9

MATE (2020): A Magyar Agrár-és Élettudományi Egyetem hallgatói adatbázisa, 2020/2021-es tanév

MATE (2021): A Magyar Agrár-és Élettudományi Egyetem hallgatói adatbázisa, 2021/2022-es tanév

MATE (2022): A Magyar Agrár-és Élettudományi Egyetem hallgatói adatbázisa, 2022/2023-as tanév

Mayer A. (2016): A kvantitatív kutatási módszerek. <https://spssabc.hu/kutatasi-modszerek/kvantitativ-es-kvalitativ-kutatasi-modszerek/> (Letöltve: 2023.03.08.)

SKOLL Learning Technologies (2020a): Oktatási és pedagógia módszerek – tanítás a gyakorlatban. <https://skoll.hu/oktatasi-es-pedagogiai-modszerek-tanitas-a-gyakorlatban/> (Letöltve: 2023.01.07.)

SKOLL Learning Technologies (2020b): 3 általános tévhit az e-learning világában. <https://skoll.hu/3-altalanos-tevhit-az-e-learning-vilagaban/> (Letöltve: 2023.01.07.)

SZÓKE B. – TÓTH E. I. (2023): A pénzügyi ismeretek oktatása és az IKT eszközök alkalmazásának összefüggései 1, Humán Innovációs Szemle 14: 1 pp. 60-70., 11 p. <https://doi.org/10.61177/HISZ.2023.14.1.4>

Szerzők

Dr. Tóth Eszter Ilona

ORCID: 0000-0002-4217-5402

egyetemi docens

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Károly Róbert Campus, Gyöngyös
toth.eszter.ilona@uni-mate.hu

Horváthné Dr. Kovács Bernadett

ORCID: 0000-0002-2038-6428

egyetemi docens

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Kaposvári Campus, Kaposvár
hothathne.kovacs.bernadett@uni-mate.hu

Dr. Szőke Brigitta

ORCID: 0009-0002-6291-998X

egyetemi adjunktus

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Gödöllői Campus, Gödöllő

szoke.brigitta@uni-mate.hu

A műre a Creative Commons 4.0 standard licenc alábbi típusa vonatkozik:

[CC-BY-NC-ND-4.0.](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

